

Commissie van Justitie & Veiligheid
T.a.v. Mw. mr. A.E.A.J. Hessing-Puts

Per e-mail: cie.iv@tweedekamer.nl.

Utrecht, 23 september 2019

Betreft: Gespreksnotitie 'Slachtoffer en Media' rondetafelgesprek 25 september 2019

Hooggeachte leden van de vaste commissie van Justitie & Veiligheid,

Op 25 september 2019 organiseert uw commissie een rondetafelgesprek over slachtoffers en de media. Op verzoek van uw griffier overlegt stichting Landelijk Advocaten Netwerk Gewelds- en Zeden Slachtoffers (hierna: LANGZS) u hierbij een gespreksnotitie. Slachtoffers hebben een kwetsbare positie in het strafproces. Instanties zoals het Openbaar Ministerie hebben de plicht om hen te beschermen. Uit recente ontwikkelingen blijkt echter dat het Openbaar Ministerie deze uiterst verantwoordelijke taak niet altijd serieus neemt.

De Politie en het Openbaar Ministerie zoeken met regelmaat de publiciteit op. Heftige gebeurtenissen worden gepubliceerd in kranten, websites en vele andere platformen. Officieren van Justitie staan de media te woord, politie doet uitspraken over zaken en journalisten lopen mee met het Openbaar Ministerie tijdens strafzaken. Slachtoffers van deze misdrijven hebben vaak geen stem in het wel of niet publiceren van informatie in de media.

Slachtoffers van levensdelicten komen met naam en toenaam in alle nieuwsartikelen te staan met grafische foto's van de plaats delict. Nabestaanden worden vernoemd in de media zonder toestemming. Dit alles gebeurt terwijl nabestaanden veelal hun best doen om het vreselijke verlies in rust te verwerken. Nabestaanden maar ook slachtoffers van voor de media interessante zaken worden daardoor continu geconfronteerd met het leed wat hen is aangedaan. Verdachten krijgen daarentegen een balkje voor de ogen en hun achternamen worden niet gepubliceerd. De kromme verhoudingen maar ook de ongevraagde aandacht in de media maakt het voor slachtoffers alleen maar lastiger om door te gaan met het leven.

Tijdens de ingrijpende strafzaak van de dood van Nicole van den Hurk heeft zich een uiterst verontrustende situatie voorgedaan. Nabestaanden kregen kort nadat uitspraak werd gedaan door het Hof te horen dat de Politie en het Openbaar Ministerie een journalist maandenlang toegang hebben verleend tot het dossier en besprekingen om een boek te schrijven over de zaak. In het boek wordt in detail persoonlijke informatie besproken over de nabestaanden. Deze informatie had niks te maken met de zaak. De Politie en het Openbaar Ministerie zijn onderworpen aan ambtsgeheim ex artikel 7 van de Politiewet en artikel 13 van de Wet Rechterlijke organisatie. Dit houdt in dat zij geen inzage mogen geven in strafrechtelijke gegevens aan derden. Vanzelfsprekend is het dan ook dat journalisten geen inzage behoren te krijgen. Toch hebben de Politie en het Openbaar Ministerie toestemming verleend om dit boek te schrijven, sterker nog, zij hebben de journalist zelfs mee laten lopen bij de Politie ten tijde van het behandelen van de zaak. Het ambtsgeheim is in deze zaak dan ook geschonden. Het verstrekken van persoonlijke informatie aan journalistieke projecten is strafbaar. Dit blijkt echter niet een eenmalig incident waarbij het Openbaar Ministerie de

wettelijke grenzen overschrijdt. Eerder in 2018 is een documentaire gemaakt over de moordbroers. Dit werd door de autoriteiten aan de nabestaanden medegedeeld. Er werd geen eens toestemming gevraagd. Er is in deze zaak door de nabestaanden hevig verzet gepleegd tegen de voorgenomen publicatie die dan ook werd aangepast. Het Openbaar Ministerie beloofde beterschap, doch blijktens het gebeuren in de zaak Nicole van den Hurk was die belofte slechts voor korte duur geldig. Ook in de tv-reportage over "de dubbele moord in Amsterdam Noord" spreekt het Openbaar Ministerie openlijk over de voortgang van de zaak. Er worden zelfs beelden van verhoren getoond. Weliswaar wordt hier de privacy van verdachten geschonden, maar ik haal dit voorbeeld toch aan omdat het Hof in een artikel 12 Sv. Procedure heeft geoordeeld dat er door zaken uit het dossier aan een journalist te geven wel degelijk sprake is geweest van schending van het ambtsgeheim. Als Politie en/of Justitie het ambtsgeheim schenden, is het voor slachtoffers lastig om daar wat aan te doen.

Het effect is namelijk dat slachtoffers¹ te maken kunnen krijgen met een loyaliteitsconflict: enerzijds zijn ze trouw aan de politie en het Openbaar Ministerie die zorg dragen voor een goede afhandeling van het proces en, niet geheel onbelangrijk, de touwtjes in handen hebben. Anderzijds zijn ze het niet eens met de media-aandacht die het Openbaar Ministerie en de Politie naar zich toe trekt waardoor de privacy van slachtoffers wordt geschonden. Een direct gevolg van het loyaliteitsconflict is het feit dat slachtoffers de autoriteiten hier niet op durven aan te spreken.

Vanuit stichting LANGZS is dit probleem al eerder onder de aandacht gebracht bij het Openbaar Ministerie. Echter, tot op heden merken LANGZS-advocaten nog regelmatig dat slachtoffers te maken krijgen met personen die hun ambtsgeheim niet in acht nemen en informatie aan derden verstrekken over slachtoffers.

Het lijkt tegenwoordig wel alsof bij allerlei overheidsinstanties (Openbaar Ministerie, Politie, maar ook rechtspraak)² een soort van scoringsdrift is ontstaan om maar te laten zien hoe goed zij hun werk doen. Dit gaat ten koste van mensen die er überhaupt al niet om hebben gevraagd om slachtoffer te worden.

Ook het gebruik van namen en foto's van bijvoorbeeld social media is uitermate storend. Het zou wellicht een goed idee zijn om in rechtszaken aan het begin aan te geven of slachtoffers wel of geen bezwaar hebben tegen vermelding van hun namen. Indien dat bezwaar er is zou het eigenlijk zo moeten zijn dat de pers daar geen melding van maakt, gelijk men dat ook niet doet bij verdachten. Nu ook die laatste regels slechts gebaseerd zijn op een gentlemen's agreement kan men zich wel afvragen of het niet tijd wordt dat de overheid ingrijpt en in ieder geval haar eigen handelen aan regels onderhevig laat zijn.

Slachtoffers en nabestaanden hebben recht op een goede behandeling. Dit betekent onder meer dat betrokken instanties rekening moeten houden met het belang van het slachtoffer. Het Openbaar Ministerie moet hierin verantwoordelijkheid nemen en slachtoffers en nabestaanden consulteren alvorens verhalen naar buiten worden gebracht. Daarnaast dienen zij uiterst zorgzaam om te gaan met de privacy van slachtoffers. Het Openbaar Ministerie en de Politie behoren behoort zich te houden aan de wet. Dat houdt ook in dat zorg wordt gedragen voor het naleven van de regels omtrent het ambtsgeheim. LANGZS is van mening dat er scherpere controle moet komen wat betreft het waarborgen van het ambtsgeheim en dat weer meer rekening dient te worden gehouden met de belangen van het slachtoffer. Wij lichten ons standpunt graag nader toe in het gesprek.

Hoogachtend,
namens het bestuur van stichting LANGZS

Richard Korver
Voorzitter

¹ Inhoudende slachtoffers en nabestaanden van (gewelds-)misdrijven.

² Publicatie van een filmpje van de Persrechter in de zaak van de liquidatie in Almere waar buitenlandse (Iraanse) bemoeienissen werden vermoed, die ongedaan werd gemaakt na bezwaar van de raadsman van de nabestaanden.

